

Сажетак: Аутор се у тексту бави америчком јавном дипломатијом и њеном улогом у борби против тероризма. Текст се базира на разматрању основа, кључних сфера и средстава јавне дипломатије. Јавна дипломатија представља једно од средстава „меке моћи” и веома често се користи уз „тврду”, односно војну моћ. „Тврда” моћ користи се на кратке стазе, док се „мека” моћ користи за дугорочне циљеве. Да би јавна дипломатија створила услове за своје деловање она у свом оквиру мора да има културну дипломатију. Културна дипломатија, као једна од најзначајнијих сфера јавне дипломатије, има сврху да кроз културно упознавање успостави контакте и ојача разумевање међу појединцима. Ширење идеја је једно од основних средстава у „борби за срца и душе”. Масовни медији представљају основу за ширењу идеја а да би имали успеха у том процесу, они морају да буду прилагођени циљној популацији. Главни циљ америчке јавне дипломатије је да елиминира услове који омогућавају и олакшавају појаву тероризма. Такође, америчка администрација жели да кроз јавну дипломатију утиче на блискоисточно јавно мњење, а посебно на омладину, да усвоји америчке и западне ставове о тероризму.

Кључне речи: јавна дипломатија, тероризам, Сједињене Америчке Државе, културна дипломатија, масовни медији, 11. септембар, „мека” моћ, борба против тероризма, „борба за срца и душе”.

Увод

Сједињене Америчке Државе (САД) поседују велику војну моћ и имају способност да надвладају већину противника са којима би ушле у сукоб, чак и да у том сукобу немају савезника. Ипак, постоје одређене забринутости у САД када је у питању њена војна моћ. Постоје четири главна разлога за ову забринутост: разумевање ограничења војне моћи, мотивација других да изазову САД, погрешно разумевање природе изазова са којим се треба суочити, па самим тим и погрешно разумевање природе одговора на тај изазов и превиђање вредности које су у питању а за које се САД залажу. [\[1\]](#)

После 11. септембра 2001. САД су развиле нову Националну безбедносну стратегију како би се бориле против глобалног тероризма. Војна моћ САД постала је кључно средство у овој борби и чак је коришћена превентивно против потенцијалних претњи. Средство које је често занемаривано у овој борби је јавна дипломатија, која укључује и дипломатију и употребу информација како би се утицало на инострано јавно мишљење о

америчким спољнополитичким циљевима. Употреба информација и дипломатије, које се заједно често називају „мека моћ”, могу се посматрати као део информативног рата који се води у садејству са „тврдом моћи”, односно војном и економском моћи.

Још увек нема јасних резултата о успеху америчке војне моћи у Авганистану и Ираку, али је постало јасно да САД губе информативни рат идеја и да међународно јавно мњење почиње да изражава сумње у рат против тероризма. На пример, слике и видео снимци, који су доспели у јавност у пролеће 2004. године, на којима се види малтретирање ирачких заробљеника од стране војног особља САД, имале су веома лош ефекат по америчку политику у Ираку и на схватање иностраног јавног мњења када је у питању рат против тероризма. Такође, као резултат ових инцидената, САД су нарушиле кредибилитет код муслиманске јавности широм Блиског истока а исламски екстремисти то искористили да оправдају убијање цивилног становништва САД.

Ханс Н. Тач, пензионисани службеник за иностране послове америчког Државног секретаријата дефинише јавну дипломатију као: „владино процес комуникације директно са страном публиком са циљем да се разуме наша тренутна политика и национални циљеви, наше идеје и идеали, као и наша култура и институције”. [2] Филип Сејб, професор журнализма и јавне дипломатије и Директор Центра за јавну дипломатију на Универзитету Јужна Калифорнија, дефинише јавну дипломатију као: „Владино (и неких невладиних актера) посезање за страном публиком, пре него да ограничава себе у традиционалној комуникацији владе са владом”.

[3]

Када говоримо о циљевима јавне дипломатије и путевима којима се ти циљеви желе постићи, према документу бивше Агенције за информисање Сједињених Америчких Држава (The United States Information Agency - USIA): „јавна дипломатија настоји да промовише национални интерес и националну безбедност САД кроз разумевање, информисање и утицање на инострану јавност и ширење дијалога између америчких грађана и институција и грађана и институција у иностранству.” [4]

Јавна дипломатија садржи две шире функције које спроводи особље специјално обучено за рад у страним земљама. Ово особље већином је стационирано у разним мисијама САД у иностранству. Те функције јавне дипломатије су: [5]

- Краткотрајна – објашњавање постојеће политике САД, прослеђивање говора

Председника и Државног секретара САД и заступање поменутих државних функционера током посета,

- дуготрајна – размене студената, sustaining америчких библиотека и програма америчких студија, развијање веза са писцима и уредницима који прихватају америчке вредности, издавање научних часописа на локалним језицима.

Деценијама су ове функције јавне дипломатије биле у надлежности УСИА. УСИА је угашена 1999. године а њене функције преузео је Државни секретаријат (State Department) [6]

. Постоји и трећа функција јавне дипломатије а то је међународно информисање. Умањивање буџета након Хладног рата ослабило је Глас Америке (Voice of America – VOA) до мере да је сервис на арапском језику емитовао свој програм само седам сати на дан.

Такође, програм на арапском језику је емитован на једном арапском дијалекту а управо је арапски свет познат по великом броју дијалеката, па је овај програм досегао свега 2% укупне арапске популације.

Нека од основних средстава којима се служи јавна дипломатија су штампане публикације, културне размене, филмови, телевизија и радио. Јавна дипломатија најбоље се може разумети на основу свих напора у области јавног информисања који су званично предузимани од стране Владе САД усмерених ка информисању и утицању на инострано јавно мњење, са циљем да се обликује њихова перцепција Америке, Американаца и америчких спољнополитичких циљева. Падом комунизма многи програми јавне дипломатије, који су се спроводили током Хладног рата, нису више били потребни и угашени су. На пример, Радио слободна Европа (Radio Free Europe – RFE) није више омогућавао једини извор информација ван Источне Европе. Културна и образовна размена више није била ограничена на програме руковођене од стране Владе, јер су се границе отвориле за путовања, трговину и размену. Америчка јавна дипломатија могла је да усмери своје напоре ка земљама као што су Куба, Северна Кореја, Вијетнам и Кина у којима је опстао комунистички режим, али се ипак сконцентрисала на бивше комунистичке земље у Источној Европи и подручје бившег СССР-а.

У САД је током деведесетих година XX века буџет намењен спровођењу јавне дипломатије полако смањиван, па је, рецимо, буџет тадашње УСИА од 1990. до 1992. године смањен за 30%. Амерички Конгрес је 1998. године донео Акт о реформи и реконструкцији спољних послова, којим је УСИА престала да постоји а њену улогу спровођења јавне дипломатије преузео је Државни секретаријат. Расформирањем

УСИА, Државни секретаријат је многе од њених функција, које су се тичале програма јавног информисања, доделио својим културним и информационам центрима у иностранству или одељењима америчких амбасада, чинећи их на тај начин мање доступним за јавност. Са информативне тачке гледишта САД су на прелазу из XX у XXI век биле потпуно неприпремљене за оно што се догодило 11. септембра 2001. године.

Америчка јавна дипломатија после 11. септембра

Џорџ В. Буш дошао је на чело САД у јануару 2001. године. Нови амерички председник није донео ниједну нову политичку одлуку која би се тичала спровођења јавне дипломатије или међународног јавног информисања, већ је одлучио да настави програме и остави на снази политичке директиве из времена администрације његовог претходника Била Клинтона.

Када је тероризам у питању, на домаћем тлу САД су се сконцентрисале на организационе промене федералних, државних и локалних структура и политика које су укључивале примену закона, обавештајне операције. Што се тиче иностранства, америчка спољна политика сконцентрисала се на поражавање тероризма а не на бављење последицама тероризма код куће. Заједно са војним акцијама које су биле усмерене против тероризма, дошло је и до обнављања интересовања за активности јавне дипломатије у иностранству са циљем да се освоје „срца и умови” и избори са антиамериканизмом у арапском свету. Извештај комисије о 11. септембру (9/11 Commission Report) указује да реч рат прецизно означава напор да се терористи елиминишу на терену, али се захтева и друштвена мобилизација широких размера.

Након завршених борби у Авганистану опсег војног деловања је доста сужен. Зато је у овом извештају наглашено да: „дугорочни успех захтева употребу свих елемената државне моћи: дипломатије, обавештајних служби, тајних операција, правних служби, економске политике, помоћи иностранству, јавне дипломатије и сектора одбране”. [\[7\]](#)

У Државном секретаријату, Буш је именовао Шарлот Бирс (Charlotte Beers) за новог

подсекретара за јавну дипломатију и јавне послове. Пре него што је именована на ову функцију, Бирсова је била особа из света маркетинга која је водила фирме попут Џеј Волтер Томпсон (J. Walter Thompson) или Еглви и Меиде (Ogilvy & Mather). Она је јавној дипломатији приступила на маркетиншки начин, схватањем свога посла као „продајом” Америке иностранству, односно поновним претварањем Америке у „бренд”. Шарлот Бирс је иницирала јавну информативну кампању која је имала циљ да представи Арапе који живе и раде у САД и америчку толеранцију према Исламу. Главни производ њене канцеларије био је памфлет од 25 страна под називом „Мрежа тероризма”. Овај памфлет, који је дистрибуиран на 36 језика, садржао је снажне и реалистичне фотографије уништавања од 11. септембра, снажне коментаре против Ал Каиде (al Qaeda) и Талибана и осуде тероризма од стране светских лидера као што су Кофи Анан, Тони Блер и Ђианг Цемин. Такође, канцеларија Шарлот Бирс одштампала је хиљаде постера у серијалу који је имао назив „Џамије у Америци” који су дистрибуирани широм света. [8] Путем публикација као што су „Живот муслимана у Америци”, Државни секретаријат је желео да покаже разноликост демократског друштва, наглашавајући религиозну толеранцију унутар мултикултурних и мултиетничких друштава као што су САД. На ову тему Државни секретаријат је организовао и конференције о религијском плурализму. Циљ ових активности америчке јавне дипломатије био је да покаже нетачност терористичке поруке да су САД антимуслиманске и антиисламске.

Нови председник САД, Џорџ В. Буш, је након терористичких напада био лично ангажован на пољу јавне дипломатије. Три дана након 11. септембра, председник Буш имао је главну улогу у одржавању екуменске службе у Националној катедрали. Представник америчких муслимана помогао је у њеном спровођењу. Неколико дана касније председник САД посетио је Исламски центар, односно џамију у Вашингтону, где је дао изјаве које су се односиле на његово виђење Ислама као вере мира. Такође, у новембру исте године, председник Буш позвао је амбасадоре земаља чланица Организације исламске конференције (Organization of the Islamic Conference – OIC) на молитву и прекидање Рамаданског поста у Белој кући. За сада се, у домену јавне дипломатије, не назире конкретније дефинисање улоге председника САД, што би, у сваком случају, много допринело јачању америчке јавне дипломатије.

Уколико се жели јаснија улога председника у сфери јавне дипломатије, како би се ова област америчке политике додатно оснажила, кључни елементи председничке директиве која се тиче јавне дипломатије треба да буду:

[9]

- јасна политика и стратегија за јачање способности владе САД да комуницира са јавношћу у иностранству,

- ефикасна структура за координацију најважнијих елемената цивилне и војне јавне дипломатије,
- захтев да сви регионални Одбори за координисање политике Националног савета за безбедност (National Security Council Policy Coordinating Committees) приликом разматрања политичких опција процењују потенцијалне последице по мишљење иностраног јавног мњења и да развијају комуникационе стратегије у складу са одабраном политиком,
- усмеравање ресурса јавне дипломатије, обуке, програма, буџета и технологије, пажња посвећена односу са невладиним организацијама (НВО), међународним организацијама, комерцијалним медијским кућама и коалиционим савезницима,
- распоред задатих циљева и стандарда за процену напретка у остваривању реформи.

На почетку рата против тероризма Бела кућа је основала агенцију под називом Коалициони информативни центар (Coalition Information Center – CIC) која је имала канцеларије у Вашингтону, Лондону и Пакистану. Сврха ове агенције била је да обавештава јавност о ратним циљевима западних савезника и да омогући брзо оповргавање непријатељских тврдњи о цивилним жртвама или успесима на бојном пољу. Такође, ЦИЦ је подстакао „иницијативу авганистанских жена” како би жене добиле своје место у постталибанским структурама моћи, чиме се желео нагласити хумани и ослободилачки аспект победе у Авганистану.

Министарство одбране (The Department of Defence – DOD) преузело је активности на пољу ангажовања појединих агенција како би се борило у информативном рату против тероризма. Рендонова група (The Rendon Group – TRG), којом је руководио Џон Рендон, бивши председник Демократског националног комитета, један је од примера агенција које је ангажовао ДОД. ТРГ је била стратешка консултантска кућа из области комуникација, чији су клијенти били стране владе ЦИА, ДОД, па ју је влада САД ангажовала на пољу израде одређених медијских производа, анализе медија у иностранству и других информативних производа који су имали сврху утицаја на инострано јавно мњење. ТРГ је директно пружао подршку ДОД-у након 11. септембра

кроз анализу медија у арапским земљама, као што су Ал Џазира (al Jazeera) и Ал Арабија (al Arabiya). Такође, ТРГ је давао предлоге ДОД-у како да парира антиамеричким темама и порукама. Један од пројеката, који је направила канцеларија ТРГ-а у Бостону, имао је назив „Јачање мира” а циљ те кампање био је повезивање америчких и муслиманских средњих школа путем интернета како би се прекинула комуникацијска баријера и проширило културно разумевање.

На пољу јавне дипломатије и информативне борбе против тероризма ангажовао се и Државни секретаријат ангажујући своје консултанте са циљем да се пронађе начини парирања антиамеричким осећањима на Блиском истоку и ојачају напори његове јавне дипломатије. Тадашњи државни секретар Колин Пауел именован је Едварда Џерејана (Edward Djerejian) бившег амбасадора САД да председава Саветодавном групом за јавну дипломатију за арапски и муслимански свет. Студија, која је објављена у октобру 2003. године, имала је назив „Промена мишљења, постизање мира: нови стратешки правац јавне дипломатије у арапском и муслиманском свету”. Основне препоруке Саветодавне групе за јавну дипломатију укључивале су: [\[10\]](#)

- структуралне промене у унутрагенцијским процесима како би се у те процесе укључили Државни секретаријат, Бела кућа, Савет за националну безбедност (National Security Council – NSC) и друге важне институције и органи са новом председничком директивом која треба да нагласи важност јавне дипломатије,
- веће учешће УСАИД-а и ДОД-а на пољу свих смерова политике и програма јавне дипломатије,
- додатно прикупљање средстава и организовање професионалног особља из области јавне дипломатије које познаје Блиски исток и његову културу, религију и језик,
- већу употребу информационих технологија приликом комуникације са арапским и муслиманским друштвима, али и употребу нових метода за мерење успеха или неуспеха уложених напора,
- бројнији курсеви енглеског језика и других образовних средстава како би муслиманска омладина имала веће прилике за обуку на одређеним пословима,

- ширење програма „Амерички кутак” и стварање нових пројеката, под називом „Библиотека америчког знања”, доступних нарочито на блискоисточним универзитетима.

Такође, овај извештај Саветодавне групе за јавну дипломатију, укључивао је и предлоге за спровођење наведених препорука. На пример, ова група заложила се за повећање програма образовне размене, не само са арапским универзитетима, већ кроз бољу међусобну координацију Фонда за међународно војно образовање и тренинг (International Military Education and Training Fund – IMET) ДОД-а и програма УСАИД-а. Циљна група ове врсте образовне размене били су главни људи у владама, образовању, војсци и економском сектору иностраних земаља који би имали прилику да путују у САД и учествују у разним образовним програмима и обукама. Саветодавна група за јавну дипломатију сматрала је да би изучавање САД на блискоисточним универзитетима, као и изучавање Блиског истока на универзитетима у САД, омогућило продубљивање разумевања и дијалога и проширило размену мишљења када су у питању културни, политички и социјални проблеми.

„Мека” и(или) „тврда” моћ

Насупрот „тврдој моћи”, која се заснива на присили и настаје из војне и економске моћи, стоји „мека моћ”, која се не заснива на присили, већ на способности једне државе да спроведе своју вољу координацијом са другим државама користећи се атрактивношћу своје културе и својих вредности, идеја и институција. Када држава има такав утицај да може мотивисати друге државе да усвоје исте вредности, онда такву државу на одређен начин можемо сврстати међу водеће земље.

„Мека моћ” укључује и пропаганду, али је шира од саме пропаганде. Она поседује реалну моћ, односно способна је да оствари циљ. Када је држава способна да друге државе убеди у исправност својих идеја и вредности и постигне ситуацију у којој друге државе желе да имају исте циљеве и жеље као она, тада није толико неопходна употреба „тврде моћи”, односно понашање према другима по принципу „штапа и шаргарепе”.

Према Џозефу Нају, „мека моћ” одређене државе састоји се од три елемента: [\[11\]](#)

- култура (државна), што је за неке популарна култура а за друге језик, класична музика и литература, наука и образовање или техничка достигнућа,
- политичке вредности које владају у једној држави, па се кроз то може видети утицај домаће политике на слику земље у иностранству,
- спољна политика једне земље у ситуацијама у којима се она види као легитимна и са моралним ауторитетом, па се овде може видети емоционални утицај медијских преноса о акцијама које се спроводе у иностранству.

До 2000. године америчка „мека моћ” била је јака. Привлачност америчког друштва и институција била је заснована на великој економској моћи САД а постојала је и изразита доминација америчког бизниса, телевизије, филмова, музике, као и велика жеља за имиграцију у САД. Током тог период америчка спољна политика ослањала се и на „меку” и на „тврду моћ”. Ипак, од 11. септембра 2001. године, америчка „мека моћ” била је у паду због контроверзне политике администрације председника Буша која се ослањала на оштру употребу дипломатије и војне моћи. Због тога је дошло и до занемаривања јавне дипломатије и програма културне размене, што је довело до неуспеха у промовисању америчког друштва у иностранству.

Од 2001. године америчка спољна политика, нарочито током последњег рата у Ираку, постала је изузетно непопуларна, ојачавши на тај начин антиамеричка осећања и изазивајући даље слабљење америчке „меке моћи”. Постоји слагање око тога да су и „тврда моћ” и „мека моћ” веома важне за спољну политику САД и за њену борбу против тероризма. Спречавање ширења тероризма и постизање разних других циљева, укључујући и напоре да се промовише демократија у иностранству, захтева вољу да се помогне другим државама и народима. Такође, постоје и места где САД не могу ићи у потрагу за терористичким вођама, па је у тој ситуацији неопходна шира сарадња на пољу прикупљања информација и онемогућавања терористичког финансирања. Једном речју, запостављање „меке моћи” од стране САД ограничава њене способности да убеђује и да утиче на друге.

У ери глобалних комуникација може се приметити повећање значаја „меке моћи”. Комуникационе технологије утичу на „смањење” света и стварају идеалне услове за ширење „меке моћи” кроз контролу информација. Анкете које су спровођене током 2005. године показале су да многи народи верују да Европа и Кина играју много позитивније улоге у свету у односу на САД, што је одразило опадање популарности САД. На пример, анкета коју је 2005. године спровео аустралијски Лоуи институт (Lowy Institute) показала је да само нешто преко 50% Аустралијанаца који су анкетирани има позитиван поглед на САД а отприлике исти проценат испитаника је спољну политику САД видео као претњу. Пив Черитејбл Траст (Pew Charitable Trust) спровео је анкету која је показала да је привлачност САД драстично опала између 2001. и 2003. године у 19 од 27 земаља.

[\[12\]](#)

Чак је и у Великој Британији, најближем америчком савезнику, дошло до развоја негативних ставова према „тврдој моћи” администрације председника Буша.

САД покушавају да ојачавају своје напоре у вођењу „мекшег” рата против тероризма. Кључне иницијативе у овој сфери су: [\[13\]](#)

- У области економије, Конгрес и америчка администрација настоје да увећају трговину са кључним земљама на Блиском истоку, јер постоји схватање да ће то убрзати развој целог региона. Такође, на тај начин умањиће се зависност земаља тог региона од извоза нафте. Један од корака у овом правцу преузела је Канцеларија америчког представника за трговину која ојачала је своје напоре у области преговора око успостављања договора о слободној трговини на Блиском истоку. Ова канцеларија је пружила и помоћ земљама Блиског истока да се прикључе Светској трговинској организацији (World Trade Organization – WTO).

- На пољу медија и комуникација, нови телевизијски програми, неки финансирани од стране владе САД а неке из приватних извора, започели су са емитовањем на Блиском истоку. На пример, компанијом Лајалина продакшн (Layalina Productions), која је основана у марту 2002. године, руководе два бивша америчка амбасадора на Блиском истоку. Ова компанија прикупила је 2,5 милиона долара и започела је емитовање вести и забавног програма на арапском језику у јесен 2003. године. Блискоисточна телевизијска мрежа (Middle East Television Network-METN), примила је у пролеће исте године 30 милиона долара из фондова владе САД, и у јесен 2003. године започела је емитовање непрекидног телевизијског програма како би досегла гледаоце у арапским земљама.

[\[14\]](#)

Када се ради о политичким реформама, Државни секретаријат, заједно са УСАИД-ом, спроводи Блискоисточну партнерску иницијативу (Middle East Partnership Initiative - MEPI), Програм утицаја на муслимански свет (Muslim World Outreach-MWO) и Регионални програм Јужне Азије (South Asia Regional Program), како би установила разлоге настајања екстремизма. МЕПИ је започета 2002. године . Ова иницијатива бави се програмима размене у области образовања са блискоисточним земљама и програмима помоћи женама у том региону. Један од циљева МЕПИ-ја је проширење политичког учешћа и повећавање економских и образовних прилика за људе на Блиском истоку и у Северној Африци. У рад MWO-а су укључени: Одбор за политичку координацију (Policy Coordination Committee - PCC), састављен од државних представника САД и УСАИД-а, Министарства трговине, одбране, државне безбедности и правосуђа, Национални савет безбедности (National Security Council-NSC), Радиодифузни гувернерски борд (Broadcasting Board of Governors-BBG) и друге службе. MWO/ПЦЦ формиран је у јулу 2004. године са сврхом да охрабри започињање дијалога са муслиманском популацијом како би се умањиле тензије које би могле да изазову тероризам. Регионални програм Јужне Азије ослања се на образовање, демократију, економску сарадњу и развој и пројекте који треба да ублаже конфликте, како би се елиминисали скривени услови који олакшавају појаву екстремизма.

УСАИД спроводи одређене програме који представљају алтернативу политичком екстремизму. Неки од ових програма омогућавају бившим борцима да стекну радне вештине како би се реинтегрисали у своје заједнице, подстичу кредитирање малих предузећа и поспешују развој банкарства и других система који треба да олакшају развој пословања. Администрација САД сматра да ће остварење демократских и економских реформи у Ираку послати снажну поруку другим блискоисточним земљама и створити снажну основу за отварање затворених друштава у овом делу света.

Када се говори о помоћи САД иностранству, један од најзначајнијих потеза је оснивање позиције Директора за помоћ иностранству (Director for Foreign Assistance) почетком 2006. године. Ова позиција обједињује надлежности за већину програма унутар Државног секретаријата и администратора УСАИД. За првог Директора за помоћ иностранству изабран је Рендал Тобајас (Randall Tobias) и он је у рангу заменика министра. Под вођством Рендала Тобајаса направљен је нови стратегијски оквир који везује стратегијске циљеве са категоријама земаља које поседују сличне карактеристике или развојне изазове. Земље су подељене у пет група, и то на основу доминантног процеса који постоји унутар њих: изградња, развој, трансформација, одрживост, док су у петој групи земље према којима постоје одређене рестрикције. Сходно томе,

успостављено је пет примарних циљева: мир и безбедност, демократска и праведна управа, инвестирање у људе, економски раст и хуманитарна помоћ. [\[15\]](#)

Иницијативе Државног секретаријата у домену јавне дипломатије, као што су образовна и културна размена, помогле су да се покажу многи некомерцијални аспекти америчких вредности и америчке културе и да се утиче на јавно мишљење у иностранству. Ипак, САД још увек немају кохерентну стратегију у домену јавне дипломатије која треба да омогући да се на најбољи начин прикажу америчке вредности и ефикасно утиче на јавно мишљење у иностранству. Веома важан елемент који умањује привлачност САД у иностранству је недостатак знања америчких грађана о страним земљама. Са опадањем капацитета сопствене „меке моћи” САД слабе и своју моћ утицаја.

У свом покушају да утичу на Северну Кореју да се одрекне свог оружја за масовно уништење, САД су морале да препусте Кини водећу улогу. Кина је у претходној деценији, услед убрзаног раста своје економије, настојала да развије сопствену „меку моћ” утицајем на друге земље служећи се регионалном помоћи, јавном дипломатијом, сарадњом са мултилатералним институцијама и фаворизовањем слободне трговине. Кинеска канцеларија Међународног савета за кинески језик (Office of the Chinese Language Council International) отворила је 135 Института Конфучије широм света са циљем подучавања кинеског језика. Ова канцеларија је део шире кампање која укључује инвестирање и дипломатију, као и културне напоре, све са циљем да се убрза развој Кине ка статусу велике силе.

Постоје два механизма која могу да помогну САД да одоле изазовима остваривања хегемонског положаја и да самим тим ојачају своју „меку моћ”. Први механизам представља отприлике подједнака расподела моћи у међународном систему, јер би суочене са супротстављеном силом која може да им парира САД биле принуђене да се уместо хегемоније определе за много опрезнију стратегију. Други ограничавајући механизам је да амерички домаћи политички систем онемогући државне вође да се упусте у непотребне авантуре.

Културна дипломатија – претходница и основа јавне дипломатије

Може се рећи да је позитивна слика о САД у муслиманском свету, али и Европи и Канади, ослабила у периоду од 2001. до 2006. године. Уједно су и грађани САД гледани у истом истом негативном светлу као и политика САД. Искуства су показала да употреба

јавне дипломатије као брзог тактичког одговора може само још више да ојача негативне ставове иностраног јавног мњења. На пример, у Југоисточној Азији америчке библиотеке су отворане шест пута током 60-их година XX века и то увек као одговор на кризу. Сваки пут када је криза окончана библиотеке су затворане. Културна дипломатија се јавља током криза, али она треба да буде процес грађења мостова а не једносмерна улица. Поштовање развоја других и њиховог начина мишљења је оно на чему се заснива културна дипломатија.

Социјалне промене, повезане са глобализацијом, и ширење слободног тржишта као да су надјачале вредности и идентитет група које себе виде као губитнике у новом међународном систему. Са циљем очувања својих угрожених идентитета и вредности, ове групе праве јасну разлику између себе и непожељних „других”. На локалном нивоу, оваква културна супротстављеност може да прерасте у конфликт заснован на религији или етничкој припадности са циљем очувања идентитета. Наравно, када се говори о глобализацији може се рећи да се западне вредности одбијају јер се схватају као темељ западног материјализма и претња по вредности и идентитет других земаља. [\[16\]](#) У тим случајевима јавља се културна дипломатија са задатком успостављања међусобних контаката и разумевања, али и са циљем изградње позитивне слике о земљи која ту дипломатију спроводи. На тај начин могуће је елиминисати или ублажити антагонизам између припадника различитих култура и народа.

У САД се често културна дипломатија изједначава са културном и образовном разменом, односно термин културна дипломатија користи се са акцентом на културну размену. Америчка културна дипломатија користи се више као „база” и подршка за спровођење и унапређење спољне политике, него што представља саставни део државних дипломатских активности. [\[17\]](#)

Развој интереса у домену јавне дипломатије од напада 11. септембра 2001. године показује да се јавна дипломатија САД и даље употребљава првенствено као одговор на кризу. Културна дипломатија је имала успеха током Хладног рата делимично због тога што је дозвољавала или чак охрабривала разлике у мишљењима. Уметници, глумци, музичари и писци су кроз културна дела осликавали свој, често критички, поглед на друштво из ког су потицали. Ови људи из света културе, који су били „амбасадори” културне дипломатије, виђени су као појединци који су независни од владе САД, што још један од разлога успеха културне дипломатије током периода Хладног рата. Без обзира

што су Британски савет (British Council) и Гете институт (Goethe Institute) основани од стране британске и немачке владе, они ипак раде независно. Америчке дипломате схватиле су да ће иницијативе јавне дипломатије имати више успеха уколико се посматрају као независне у односу на циљеве и специфичне планове спољне политике.

Поновно избијање конфликта између Израела, Либана и Хезбулаха, рата у Ираку, скандали у затворима и стагнација мировног процеса на Блиском истоку, представљали су лоше тренутке у односима САД и арапског и муслиманског света. Током оваквих момената тензија и конфликта културна дипломатија може да се јави као ефикасно, а понекад и као једино поуздано, средство комуникације. Да би се културна дипломатија правилно водила, па самим тим и максимизирао њен утицај, треба разумети да она: [\[18\]](#)

- представља двосмерну улицу,
- функционише у дугом периоду,
- не објашњава и не компензује лоше политике,
- може побољшати разумевање између различитих људи и култура,
- може кроз комуникацију да одврати или скрене пажњу на одређене аспекте америчке културе, као што су различитост, могућности за успех, слобода мишљења, слобода говора и меритократија,
- може отворити врата између америчких дипломата и земаља домаћина, чак и у ситуацијама лоших односа између САД и неке од тих земаља,
- не може бити ефикасно измерена, јер она прави квалитативне а не квантитативне промене у односима између народа и држава,

- најбоље функционише када је у складу са интересима земље домаћина или региона,
- у данашњој ситуацији у којој постоје пажљиво планирани буџети мора да буде креативна, флексибилна и пожртвована.

Ефикасне иницијативе културне дипломатије могу бити у целости оригиналне, а могу бити засноване на већ постојећим програмима, изложбама или представама. Такође, иницијативе јавне дипломатије могу бити финансиране од стране владе или из приватног сектора, али је најважније да оне увек буду у складу са ставовима локалног становништва.

Три кључне области у којима културна дипломатија може да покаже своје могућности су: филм, музика и литература. Што се филма тиче, филмска индустрија је добро развијена у Ирану и Египту, али постоји убразан развој ове индустрије и у другим арапским и муслиманским земљама, укључујући Уједињене Арапске Емирате (УАЕ), Оман, Јемен. У Ирану филм представља једну од могућности за улазак Американаца у ову земљу, на пример, кроз Фајр филмски фестивал који се скоро 30 година одржава сваког фебруара у Техерану. На овом фестивалу се појављују амерички филмови а Американци су редовно присутни у његовом жирију. Филмски фестивали одржавају се и у Дубаију, Каиру и Оману. Ипак, данас још увек постоји недостатак продукције и снимања филмова у арапским и муслиманским земљама. То је један од разлога због кога, и поред велике популарности филмова и филмских фестивала, 90% филмова који се приказују у тим земљама чине амерички филмови. Нафтом богате земље као што су УАЕ и Оман издвајају доста новца на организовање филмских фестивала, али издвајања средстава за младе „филмације” говото да нема. Зато се најчешће из европских извора обезбеђују средства за филмове из арапског света, али са *distinct predilection* за политичке филмове који су фокусирани на конфликте у региону. Влада САД помаже филмску индустрију у арапским земљама шаљући своје филмске стручњаке и америчке филмове на фестивале на Блиском истоку и Азији. Ако узмемо у обзир да се путем филма може послати лоша слика о САД, онда је у интересу ове земље да помогне продуцентима и режисерима у стварању слика које попуњавају, а не увећавају, културне празнине. Популарност хип-хопа, као и популарност муслиманских музичара попут Сами Јусефа (Sami Yusef) међу немуслиманском публиком, доказује да музика може бити универзални језик разумљив свима. Уопштено схваћен као протест против система, хип-хоп одражава ставове оних који су маргинализовани у односу на главне друштвене токове. Овај музички правац представља, у ствари, борбу против ауторитета. Уколико хип-хоп заиста представља глас маргинализованих на западу онда би можда овај музички правац могао

да се употреби као средство да се досегну маргинализовани и у арапским и муслиманским земљама. На тај начин досегле би се групе које имају негативне ставове о западним земљама и остварила би се одређена блискост између ових група и публике на западу, што би имало утицаја на веће међусобно разумевање. Државни секретаријат жели да прошири свој утицај уз помоћ универзалних емоција кроз нови Програм промотивних музичких турнеја, који треба да омогући америчким музичарима гостовања у многим земљама света. Путем овог програма неки амерички музичари су већ гостовали у Либану, Авганистану и Ираку. Државни секретаријат је дуго планирао ова гостовања у Авганистану и Ираку али је тек од скоро безбедносна ситуација у овим земљама то дозволила. На пример, у оквиру овог програма, амерички џез музичар Елвин Еткинсон (Alvin Atkinson) имао је свој наступ ове године у Багдаду. [19] Овај вид културне дипломатије постоји још из периода Хладног рата када су музичари попут Луиса Армстронга (Louis Armstrong) и Диззија Гилеспија (Dizzy Gillespie) омогућили да се досегну земље иза „Гвоздене завесе”. Финансирање бироа унутар Државног секретаријата који је задужен за руковођење Програмом промотивних музичких турнеја и других културних програма порасло је током мандата председника САД Џорџа В. Буша са 900 хиљада на 10 милиона долара у 2008. години а буџет за 2009. годину износи 8,5 милиона долара. [20]

Основа моћи уметности је утицање на емоције, што је уједно и потенцијална моћ културне дипломатије. Литература може да понуди суштинско, дирљиво, инспиративно и забавно упознавање САД, али је број америчких књига преведених на арапски веома мали. Америчка амбасада у Каиру, која је друга по величини амбасада САД у свету, добила је у 2006. години само око 38 хиљада долара за пројекте превођења. Такви пројекти се најчешће спроводе приватним напорима, али САД имају директног стратешког интереса да подрже превођење са енглеског на арапски језик и обрнуто како би се премостио јаз који постоји у разумевању између култура. Превођење литературе требало би да се обавља у складу са широком употребом Интернета која постоји у арапском свету. Доступност преведене литературе на Интернету било би јефтино и ефикасно. Несугласице које постоје око интелектуалне својине могле би се разрешити кроз пореске олакшице и финансирање од стране владе САД или уз помоћ приватног сектора. Употреба Интернета као места за ширење литературе и идеја може да омогући успостављање контакта са јавношћу на Блиском Истоку.

Масовни медији – основно средство америчке јавне дипломатије

Војне операције у иностранству и нове безбедносне мере на домаћем тлу не могу да ураде ништа по питању откривања и праћења виртуелног антиамериканизма кога спроводе државни медији на Блиском истоку а и шире. Широко распрострањен антагонизам према политици САД у одређеним регионима света ограничава могућности америчке јавне дипломатије.

Поред додавања „оружја” за масовно комуницирање војном наоружању, САД морају имају и важан задатак да подрже отворене медије, демократију и цивилно друштво у исламским земљама. Земље попут Египта, Саудијске Арабије и Ирака, у којима јавност има мало увида у спољне информације и у којима не постоје приватни медији, представљају погодно место за појаву тероризма. Одлучна и безпоговорна антизападна пропаганда у овим земљама представља плодно тло за настанак и развоја терористичких покрета. То су неки од разлога због којих Државни секретаријат утиче на владе у овим земљама да усвоје законе и планове који треба да промовишу већу медијску слободу. [\[21\]](#)

Борд гувернера за емитовање (Broadcasting Board of Governors – BBG) је кључна агенција САД у спровођењу јавне дипломатија на пољу масовних медија. Основни задатак ББГ је: „промовисање развоја слободе и демократије широм света омогућавањем иностраној јавности тачних и објективних вести о САД и свету.” [\[22\]](#) ББГ остварује свој задатак кроз колективно учешће Гласа Америке (Voice of America – VOA), Радија/ТВ Марти, Радија Слободна Европа/Радија Слобода (Radio Free Europe/Radio Liberty),

Радија Слободна Азија (Radio Free Asia), Радија Сава (Radio Sawa) и Алхура (Alhurra) сателитске телевизијске мреже. Конгрес САД је осмислио улогу ББГ на начин који омогућава да ова агенција одржи независност и кредибилитет медијских напора САД и осигура да ти напори буду у складу са ширим спољнополитичким циљевима САД. Под контролом статута ББГ-а створен је такозвани „заштитни зид” између креатора политике и медијских мрежа како би се осигурало да амерички напори у области медија буду схваћени као кредибилни и без предрасуда. Такође, од ББГ-а се захтева да успостави функцију координатора на политичком нивоу између ове агенције и Државног секретаријата. Постоји неколико механизма који треба да осигурају остварење такве координације:

[\[23\]](#)

- државни секретар или његов заменик је члан ББГ-а и даје опште политичке савете,
- Канцеларија за спровођење политике ББГ-а блиско сарађује са државом у креирању и реализацији емисија које се односе на Владу САД а које треба да буду емитоване од стране ВОА,

- ББГ тражи мишљење државних званичника за своју годишњу ревизију рада сервиса на страним језицима, која треба да покаже где и колико су многи медијски сервиси спровођени.

Ипак, постоји забринутост када је у питању координација ББГ са другим агенцијама на пољу спровођења програма. Руководећи људи ББГ званично су отворени за предлоге других агенција који се тичу спровођења програма како би се ојачала функција ББГ у домену вести и информација. Са друге стране, УСАИД и ДОД указују да ББГ није вољна да прихвати одређене сврсисходне предлоге. На пример, званичници УСАИД контактирали су главне људе ББГ како би ова агенција промовисала њихову причу која се тиче помоћи коју САД пружају широм света, али ББГ није позитивно одговорио на овај захтев. Такође, старији званичник ДОД-а назначио је да захтев војних команданата САД да ББГ спроведе јавна саопштења у којима би се описала помоћ коју Министарство одбране САД пружа иностраној јавности исто није имао успеха.

У циљу јачања идеолошке кампање коју САД воде, учињени су више стратешки и стимулативни комуникацијски напори који треба да осликају вредности и ставове циљне публике. Познат као Иницијатива 9/11, то је план који треба да установи кредибилне канале комуникације са људима у исламском свету путем развоја мешавине политичких и културних програма карактеристичних за одређену земљу а који треба да се емитују путем сателитске телевизије, радија и Интернета. Овај план садржи различите стратегије за емитовање у 23 земље и региона. Иницијатива 911 не нуди само политичке изјаве и објашњења високих чланова владе САД, већ и форум за дискусију о важним питањима која постоје у исламском свету, као што су демократија, економски развој, религиозни антагонизам и израелско-палестински конфликт. [\[24\]](#)

У марту 2002. године, ББГ је покренуо Радио Сауа. Ова радио станица емитује програм на арапском језику и у свом програму комбинује западну и арапску популарну музику са вестима и специјализованим програмом. Радио Сауа је основана како би заменила арапски сервис ВОА који је имао слаб учинак. Арапски сервис ВОА је имао слушаност од око 2%, док, према истраживању ББГ, Радио Сауа досеже око 51% циљне популације и највише је рангиран када су у питању вести и поузданост вести у јорданском граду Аману. [\[25\]](#) Ова радио станица комбинује популарну западну и арапску музику да би привукла млађе слушаоце да слушају њене вести и специјализоване програме, као што су „Сауа чет“ (Sawa Chat), „Слободна зона“ (Free Zone) и „Питајте свет сада“ (Ask the World Now). Истраживање које је сам спровео ББГ показало је да је ова стратегија била успешна у досезању популације старости од 17 до 28 година и то у земљама попут Јордана и Марока. Ипак, остаје нејасно да ли је Радио Сауа фокусирана на ширење свог

аудиторијума или на потенцијални утицај на ставове јавног мњења у региону. МЕТН, чији је други назив Ал Хура (al Hurra), има циљ да пренесе поруку САД милионима људи на Блиском истоку, јер у овом региону свако треће домаћинство које поседује телевизор може да прати кабловски или сателитски ТВ програм.

Ал Хура почела је са емитовањем свог програма у фебруару 2004. године и веома је слична типичним америчким комерцијалним медијским мрежама, али са већом посвећеношћу емитовању вести. Ова телевизијска мрежа, која има седиште у Спрингфилду у држави Вирџинија, емитује програм састављен од стандардних елемената, односно емисија, као што су: јутарња укључења слушалаца, образовни и забавни програми за децу, емисије за жене, музичке емисије, комедије и вечерње вести. Ипак, Ал Хура је и даље у развоју па се ослања на постојеће америчке емисије и филмове са арапским преводом. Такође, ова телевизијска мрежа нема своје бироу у иностранству, али сарађује са Редакцијом телевизијских вести америчке новинске агенције (Associated Press Television News – АРТН) који обезбеђује просторије њеним дописницима из иностранства, стационираним на Блиском истоку. Заговорници Ал Хуре сматрају да влада САД мора да се такмичи на арапском телевизијском тржишту са ТВ и радио станицама које имају седиште у региону. Једна од таквих станица је Ал Џазира (al Jazeera), арапска медијска мрежа са седиштем у Катару, која емитује свој програм 24 сата дневно. Такође, заговорници Ал Хуре сматрају да САД треба саме да контролишу емитовање својих програма без ослањања на изворе других медијских кућа. Од њеног оснивања, Ал Хура је наишла на различите критике везане за програм који емитује. Са једне стране, добила је похвале за емисије дискусија, као што је емисија „Сви правци” (All Directions), у којима се састају многи арапски и амерички политички аналитичари а које су покренуле многа питања која се тичу америчке улоге у Ираку, арапске политике у Египту, Либану и Сирији и последица могућег израелског повлачења из Газе. Са друге стране, неки арапски критичари сматрају да име Ал Хура, што у преводу значи слободна, звучи увредљиво, јер имплицира да арапски гледаоци, када се говори о другим телевизијским станицама, немају избора сем да гледају државно контролисан телевизијски програм. [\[26\]](#)

На крају овог дела рада требали би да назначимо да је у децембру 2002. године ББГ покренула Радио Фарда (Radio Farda) чији је програм намењен становништву Ирана. Програм ове радио станице емитује се непрекидно 24 часа на персијском језику, чији је други назив фарси, и састоји се од емисија вести и музике намењених иранском становништву старости испод 30 година. Један типичан сат емитовања програма Радио Фарда састоји се од око 16 минута вести док је остало време посвећено иранској и западној поп музици. Део програма ове радио станице који не подразумева вести припрема се и емитује из њене канцеларије у Вашингтону. Радио Фарда има два тима који припремају емисије вести. Један тим састоји се од 10 чланова који се налазе у Вашингтону, док се други тим налази у Прагу и има 28 чланова. [\[27\]](#) Такође, Радио Фарда је увео и две полчасовне анализе вести у свој дневни програм, а основни циљ

креатора програма ове станице је да привуку око 20% становништва Ирана.

[\[28\]](#)

У марту 2008. године председник САД, Џорџ В. Буш, дао је интервју за Радио Фарда, док је у јулу исте године државни секретар САД Кондолиза Рајс такође дала интервју за ову станицу. Буш и Рајсова су у својим интервјуима указали да се иранској влади не може веровати када је у питању технологија која може да помогне у стварању нуклеарног наоружања и нагласили своју подршку демократским покретима у Ирану. Постоје одређене сумње и критике када се говори о капацитетима Радио Фарда, у којима је наглашено да ова радио станица мора мање да фаворизује музички програм а да више има улогу места где ће се водити дебате по разним питањима. У одговорима на критике ове врсте, званичници Радио Фарда наглашавају да ако се жели успех ове радио станице онда она не сме бити схваћена као инструмент пропаганде САД.

[\[29\]](#)

Закључак

У Ираку и Авганистану „тврда” моћ је уклонила „видљивог” наоружаног противника, а сада „мека” моћ, уз изражено присуство „тврде” моћи, треба да уклони потенцијалне претње које могу да доведу у питање америчко присуство у тим земљама. Другим речима, након завршених војних сукоба на територији Ирака и Авганистана, америчка јавна дипломатија има задатак да стабилизује ситуацију у овим земљама и да елиминисе основе које омогућавају појаву и развој тероризма у будућности. Она своје деловање треба да прошири на цео Блиски исток како би се елиминисале могућности за појаву тероризма у свим земљама овог региона. Приметно је деловање америчке јавне дипломатије у правцу утицаја на становништво у овим земљама да прихвати демократска правила и норме. САД желе да кроз стварање демократских система у Ираку и Авганистану утичу на становништво да искључе тероризам из свог друштвеног система. Јавна дипломатија САД има превасходни задатак да умањи антагонизам према САД у блискоисточним земљама, па са тим циљем користи културну дипломатију како би направила први корак ка успостављању међусобних контаката. Веће познавање САД свакако да би утицало на смањење интензитета негативних емоција према овој земљи. Ипак, однос који се жели успоставити путем јавне дипломатије, у овом случају културне дипломатије, мора да буде двосмеран. САД морају да обрате пажњу на традицију, вредности и друштвене норме које постоје у блискоисточним земљама како не би дошло до још већег супротстављања њеној политици. Другим речима, не сме се дозволити да јавна дипломатија, или било која њена сфера, буде схваћена као средство притиска, већ као средство којим се жели показати добра воља.

САД улажу одређена економска средства како би становништво блискоисточних земаља имало алтернативу у односу на приступање терористичким групама. Може се

претпоставити да ће се методе и средства америчке јавне дипломатије даље развијати, као и поље њеног деловања. САД путем медија шире свој утицај на омладину у региону Блиског истока, са циљем онемогућавања терористичких група да регрутују младе људе на овом подручју. Основно средство у ширењу таквог утицаја су масовни медији. Програми ових медија су прилагођени схватањима и ставовима омладине на Блиском истоку. Ови програми креирани су тако да омогућавају омладини на Блиском истоку да се упозна са америчким вредностима и да их, по могућству, усвоји. Усвајањем америчких вредности од стране блискоисточне омладине смањио би се јаз који постоји у међусобној комуникацији САД и ове популације, па би самим тим било теже те људе мобилисати за борбу против САД. На тај начин формирао би се део становништва који би, на неки начин, делио америчко мишљење по одређеним питањима, што би у будућности имало утицаја на руковођење у тим државама када ти људи досегну одређене позиције.

(Мр Александар Јазић је истраживач-сарадник у Институту за међународну политику и привреду – Београд. Рад представља део научног пројекта „Србија у савременим међународним односима: Стратешки правци развоја и учвршћивања положаја Србије у међународним интегративним процесима – спољнополитички, међународни економски, правни и безбедносни аспекти”, финансираног од стране Министарства науке и технолошког развоја Владе Републике Србије (евиденциони број: 179029), а реализује се у Институту за међународну политику и привреду у периоду од 2011. до 2014. године.)

Литература:

1. Ackerman, Spencer, "Idea Man", *New Republic*, 10/25/2004, Vol. 231, Issue 17.
2. Baylis, John, Smith, Steve and Owens, Patricia, *The Globalization of World Politics*, Fourth edition, Oxford University Press Inc., New York, 2008.
3. Визомирски, Маргарет Џ. и Шнајдер, Синтија П., *Културна дипломатија*, Балканкулт фондација, Београд, 2006.
4. Gilgoff, Dan, "Wolfman in Farsi?", *U.S. News & World Report*, 1/20/2003, Vol. 134, Issue 2.

5. Ђурђевић-Лукић, Светлана, „Развојна помоћ као елемент спољне политике САД после 11. септембра 2001. године”: у др Драган Ђукановић (прир.), *Савремени међународни изазови: глобална и регионална перспектива*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2008.
6. Zakaria, Fareed, “It’s More Than a War”, *Newsweek (Pacific Edition)*, Vol. 144, Issue 5, 8/2/2004.
7. Izadi, Foad, “U.S. International Broadcasting: The Case of Iran”, *Journal of Arts Management, Law & Society*, Summer 2009, Vol. 39, Issue 2.
8. “INTERNATIONAL AFFAIRS: Information on U.S. Agencies’ Efforts to Address Islamic Extremism: GAO-05-85”, *GAO Reports*, 9/22/2005.
9. Kilroy, Richard J. Jr.: “Public Diplomacy: Government, Universities, and the War on Terrorism”, *The Journal of Public Affairs*, 2005, Vol. 8.
10. Muravchik, Joshua, “Hearts, Minds, and the War Against Terror”, *Commentary*, May 2002, Vol. 113, Issue 5.
11. Peterson, Peter G., “Public Diplomacy and the War on Terrorism”, *Foreign Affairs*, Sep/Oct 2002, Vol. 81, Issue 5.
12. Peter H. Stone, “The Softer War”, *National Journal*, Vol. 35, Issue 22, May 2003.
13. Rukavishnikov, Vladimir, “The August 2008 Georgian-Russian Incident and Russia’s Soft Power”, *The Review of International Affairs*, Belgrade, Vol. LX, No. 1133-34, January-June

2009.

14. Sanchez, Lorena M., "New Developments in Public Diplomacy", *PD Magazine*, Issue 2, Summer 2009.

15. Schneider, Cynthia P., "Cultural Diplomacy: Hard to Define, but You'd Know It If You Saw It", *Brown Journal of World Affairs*, Fall/Winter 2006, Vol. 13, Issue 1.

16. Seib, Philip, "Toward a More Imaginitive U.S. Public Diplomacy", *The Huffington Post*, Интернет:
http://www.huffingtonpost.com/philip-seib/toward-a-more-imaginative_b_243054.html
, 12.08.2009.

17. Shuja, Sharif, "Why America Cannot Ignore Soft Power", *Contemporary Review*, Spring 2008, Vol. 290, Issue 1688.

18. Sharp, Jeremy M., "The Middle East Television Network: An Overview", Интернет: <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/crs/44009.pdf>
, 28.10.2009.

19. Tuch, Hans N., "Understanding Public Diplomacy", *Public Diplomacy Council*, Интернет:
http://www.publicdiplomacycouncil.org/uploads/Tuch_Definition_PD.pdf
, 01.09.2009.

20. Telhami, Shibley, "Of Power of Compassion", *Metaphilosophy*, Vol. 35, No. 3, April 2004.

21. Thai, Kim, "U.S. sends musicians to war zones", *USA Today*, May 04, 2009.

22. Ford, Jess T., "U.S. PUBLIC DIPLOMACY: Interagency Coordination Efforts Hampered by the Lack of a National Communication Strategy: GAO-05-323", *GAO Reports*, 4/4/2005.

23. Ford, Jess T., "U.S. PUBLIC DIPLOMACY: State Department and Broadcasting Board of Governors Expand Post-9/11 Efforts but Challenges Remain: GAO-04-1061T", *GAO Reports*, 8/23/2004.

24. Hoffman, David, "Beyond Public Diplomacy", *Foreign Affairs*, Mar/Apr 2002, Vol. 81, Issue 2.

[1] Видети детаљније: Shibley Telhami: "Of Power and Compassion", *Metaphilosophy*, Vol. 35, No. 3, April 2004, pp. 303-304.

[2] Hans N. Tuch: "Understanding Public Diplomacy", *Public Diplomacy Council*, Интернет: http://www.publicdiplomacycouncil.org/uploads/Tuch_Definition_PD.pdf, 01/09/2009.

[3] Philip Seib: "Toward a More Imaginative U.S. Public Diplomacy", *The Huffington Post*, Интернет: http://www.huffingtonpost.com/philip-seib/toward-a-more-imaginative_b_243054.html, 12/08/2009.

[4] Richard J. Kilroy Jr.: "Public Diplomacy: Government, Universities, and the War on Terrorism", *The Journal of Public Affairs*, 2005, Vol. 8, p123-144, p. 124.

[5] Видети детаљније: Joshua Muravchik: "Hearts, Minds, and the War Against Terror", *Com*

mentary

, May 2002, Vol. 113, Issue 5, p25-30, pp. 28-29.

[6] Државни секретаријат САД има исту улогу као и министарства иностраних послова у другим земљама.

[7] Fareed Zakaria: "It's More Than a War", *Newsweek (Pacific Edition)*, Vol. 144, Issue 5, 8/2/2004, p. 23.

[8] Видети детаљније: Joshua Muravchik: "Hearts, Minds, and the War Against Terror", *Commentary*, op. cit., pp. 25-26.

[9] Видети детаљније: Peter G. Peterson: "Public Diplomacy and the War on Terrorism", *Foreign Affairs*, Sep/Oct 2002, Vol. 81, Issue 5, p. 5.

[10] Видети детаљније: Richard J. Kilroy, Jr.: "Public Diplomacy: Government, Universities, and the War on Terrorism", *The Journal of Public Affairs*, op. cit., p. 132.

[11] Видети детаљније: Vladimir Rukavishnikov: "The August 2008 Georgian-Russian Incident and Russia's Soft Power", *The Review of International Affairs*, Belgrade, Vol. LX, No. 1133-34, January-June 2009, p. 14.

[12] Видети детаљније: Sharif Shuja: "Why America Cannot Ignore Soft Power", *Contemporary Review*, Spring 2008, Vol. 290, Issue 1688, p. 20.

[13] Видети детаљније: "INTERNATIONAL AFFAIRS: Information on U.S. Agencies' Efforts to Address Islamic Extremism: GAO-05-85", *GAO Reports*, 9/22/2005, pp. 11-13.

[14] Видети детаљније: Peter H. Stone: "The Softer War", *National Journal*, Vol. 35, Issue 22, May 2003, p. 2.

[15] Видети детаљније: Светлана Ђурђевић-Лукић: „Развојна помоћ као елемент спољне политике САД после 11. септембра 2001. године”, у: др Драган Ђукановић (прир.), *Савремени међународни изазови: глобална и регионална перспектива*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2008, стр. 457.

[16] Видети детаљније: John Baylis, Steve Smith and Patricia Owens, *The Globalization of World Politics*, Fourth edition, Oxford University Press Inc., New York, 2008, p. 374.

[17] Видети детаљније: Маргарет Џ. Визомирски и Синтија П. Шнајдер, *Културна дипломатија*, Балканкулт фондација, Београд, 2006, стр. 19.

[18] Видети детаљније: Cynthia P. Schneider: "Cultural Diplomacy: Hard to Define, but You'd Know It If You Saw It", *Brown Journal of World Affairs*, Fall/Winter 2006, Vol. 13, Issue 1, p. 196.

[19] Видети детаљније: Lorena M. Sanchez: "New Developments in Public Diplomacy", *PD Magazine*, Issue 2, Summer 2009, p. 17.

[20] Видети детаљније: Kim Thai: "U.S. sends musicians to war zones", *USA Today*, May 04, 2009.

[21] Видети детаљније: David Hoffman: “Beyond Public Diplomacy”, *Foreign Affairs*, Mar/Apr 2002, Vol. 81, Issue 2, pp. 1-3.

[22] Jess T. Ford, “U.S. PUBLIC DIPLOMACY: Interagency Coordination Efforts Hampered by the Lack of a National Communication Strategy: GAO-05-323”, *GAO Reports*, 4/4/2005, pp. 8-9.

[23] Видети детаљније: Jess T. Ford, “U.S. PUBLIC DIPLOMACY: Interagency Coordination Efforts Hampered by the Lack of a National Communication Strategy: GAO-05-323”, op. cit., p. 18.

[24] Видети детаљније: Spencer Ackerman: “Idea Man”, *New Republic*, 10/25/2004, Vol. 231, Issue 17, p. 17.

[25] Видети детаљније: Jess T. Ford: “U.S. PUBLIC DIPLOMACY: State Department and Broadcasting Board of Governors Expand Post-9/11 Efforts but Challenges Remain: GAO-04-1061T”, *GAO Reports*, 8/23/2004, pp. 8-9.

[26] Видети детаљније: Jeremy M. Sharp: “The Middle East Television Network: An Overview”, Интернет: <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/crs/44009.pdf> , 28.10.2009, pp. 1-4.

[27] Видети детаљније: Foad Izadi: “U.S. International Broadcasting: The Case of Iran”, *Journal of Arts Management, Law & Society* , Summer 2009, Vol. 39, Issue 2, pp. 139-140.

[28] Видети детаљније: Dan Gilgoff: “Wolfman in Farsi?”, *U.S. News & World Report*, 1/20/2003, Vol. 134, Issue 2, pp. 1-2.

[\[29\]](#) Видети детаљније: Foad Izadi: “U.S. International Broadcasting: The Case of Iran”, op. cit., pp. 140-142.